

UDK

37.026:81-028.31(497.7)

Makale türü:

1.01 Orjinal bilimsel makale

Kabul edildi: 06.03.2018

Revize : 23.03.2018

Onaylandı : 16.04.2018

ANADİLİNDEKİ ÖĞRETİM KONULARINA İLİŞKİN ÖĞRETİCİ ÖNERİLER

Doç. Dr Osman Emin

Makedonya Cumhuriyeti Uluslararası Vizyon Üniversitesi

osman_emin@hotmail.com

ÖZET

Toplumsal-ekonomideki kocaman değişikliklere ve hızlı teknik-teknolojik gelişime cevaben eğitimdeki çağdaş dünya trendleri, uygun yapısal, pragmatik ve metodik gelişim değişikliklerine sebebiyet vermiştir. Bu tür gelişim değişikliklerini başlatmanın amacı, çalışmanın sürekli olarak pekiştirilmesini sağlayacak süreci sağlamaktır. Bu da, yenilikçi öğretim sistemlerinin kurulmasına ve aynı zamanda eğitimdeki yüksek kalitenin sağlanmasına sebebiyet verecektir. İş bu çalışmanın amacı da, Makedonya Cumhuriyetinde anadilindeki konuların hazırlanması ve planlanması konusunda öğretici öneriler vermektir. Bir ülkenin stratejik gelişmesi ve ilerlemesi, hiç şüphesiz eğitim sisteminin tamamının gelişmesi ve ilerlemesine bağlıdır.

Anahtar kelimeler: Öğretici öneriler, anadili, ders plan ve programları, öğretim konuları.

UDK

37.026:81-028.31(497.7)

Article type:

1.01 Original scientific article

Received : 06.03.2018

Revise : 23.03.2018

Accepted : 16.04.2018

PROGRAMMING THE TEACHING PROGRAMS FOR MOTHER LANGUAGE IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA

Assoc.Prof.Dr.Osman Emin

International Vision University, Macedonia

osman_emin@hotmail.com

ABSTRACT

The contemporary world trends in education as a response to major socio-economic changes and the fast technical and technological development have imposed the need for appropriate structural, programmatic and methodical developmental changes. The aim in introducing such developmental changes is to establish a process of continuous improvement in the work and securing higher quality in education at the same time. The theme of the dissertation is to give Didactic instructions for planning and programming the content for Turkish, Macedonian and Albanian language and literature as a subject in primary and high-schools in the Republic of Macedonia. The strategically development and the progress of one country highly depends on evolution and promotion on the whole system in the educational process. According to that, this research encloses all the elements in the educational process. In this research, the didactic instruction for planning and programming, the contents for the subjects of Macedonian, Albanian and Turkish language will be seen, where is known that the contents of the curriculum and the syllabus is one of the oldest strategies. By comparing the educational syllabuses and the curriculums, we will be given an opportunity to see all advantages and deficiencies that exists in the teaching syllabuses and curriculums of Turkish, Macedonian and Albanian language and literature in The Republic of Macedonia, and according to this research a future model for planning new curriculums and syllabuses is prepared for the primary schools and high-schools. Also, in this research we are going to use all the contemporary techniques and methods in order to achieve more adequate results that are going to be of a great importance for the teachers and students.

Key words: didactic instructions, mother tongue, teaching syllabus and curriculum, teaching contents

GİRİŞ

Bir ülkenin stratejik gelişmesi ve ilerlemesi, hiç şüphesiz eğitim sisteminin tamamının gelişmesi ve ilerlemesine bağlıdır. Ayrıca, her ülkenin temel öncelikleri arasında genç nesillerin eğitimi ve ülkedeki eğitim sisteminin yüksek kalitesidir. Eğitimin olağan pekiştirilmesi projeksiyonunun yapılabilmesi için, ülkemizde ilk önce geniş kapsamlı analiz sayesinde mevcut eğitim sisteminin pozitif ve negatif özelliklerinin tanınması gerekir. Bunun ardından ülkedeki mevcut sistemin pozitif geleneklerinin ihtiyaçlarının ve gelişmiş ülkelerin eğitim sistemleri ile uyumun sağlandığı ülke genelinde onaylanan sistemin global projeksiyonu yapılacaktır.

Eğitim ve anadili

2000 yılından sonra Makedonya Cumhuriyetindeki tüm toplumsal gelişmeler, aşağıdaki hedeflerin gerçekleşmesi amacıyla eğitim sisteminin global gelişim yönleri takip etmektedir:

- Eğitimde demokratikleşme süreçlerinin genişletilmesi;
- Genç ve yetişkinler için formel ve enformel eğitim şartlarının pekiştirilmesi;
- Eğitimdeki nitelik ve etkinliğin pekiştirilmesi;
- Yaşam boyu eğitim stratejilerinin uygulanması;
- Avrupa Birliği ülkeleri ve komşu ülkeler ile işbirliği;

Nuray Senemoğlu'nun dediği gibi: “Eğitim, geniş anlamda insan kişiliğini besleyen bir süreç olarak kabul edilmiştir”, bunun yanı sıra bir de “insan hayatında büyük yatırım” anlamına gelmektedir.

Esasında yine de eğitim, “istenen davranışı elde etme veya davranışı değiştirme süreci demektir”¹. Eğitim; toplumsal, iktisadi ve siyasi hareketin ön koşuludur. Yeni bilgiler edinme ve üretme, bilgi yenileme, edinilen bilgiyi başka alanlarda uygulama, her günlük hayatta kullanma, fikrin gelişimi, sadece eğitim sayesinde gerçekleşmektedir. Vaynştayn ve Mayer’e göre: İyi eğitim, öğrencilere ne şekilde ders çalışmalarını, ne şekilde öğrenmelerini, ne şekilde düşünmelerini ve ne şekilde kendilerini yönetmelerini öğretmek anlamına gelmektedir.¹

1 Nuray Senemoğlu; *Gelişim Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya*, Gazi Kitabevi, Ankara, 2005, crp. 17.

Eğitim çok sayıda şeyin basit bir şekilde öğrenilmesi demek değildir. Aslında eğitim, her gerçeğin gerçekleşmesiyle onun sebebi de anlaşılacak demektir. Var olan bütün tanımlardan hareketle, bir kişinin veya bireyin davranışlarında değişikliğin yapılmasına odaklanıldığı anlaşılmaktadır.²

Bir kişinin davranışlarındaki değişiklik, bir deneyimin neticesi olarak ortaya çıkmaktadır. Eğer değişikliğin istenen şekilde olması arzu edilirse, o halde deneyimin önceden istendiği şekilde kurgulanması gerekmektedir.

Aslında önceden kurgulanmış deneyim “öğrenim plan ve programını” (Öğretim programı) yansıtmaktadır. Öğrenim planı, belirli bir dönemde belirli öğrencilere yönelik sürekli eğitim durumları bütünüdür. Bunun yanı sıra, öğrenim planı, eğitim çalışanları açısından örgütlenme sistemi, öğrenciler açısından da deneyimler sistemi demektir.

Öğrenim planları, her ülkede eğitim sisteminin temelini oluşturmaktadır. Bir bireyden ne tür kişilik doğacağı ve o bireyin ne tür kişiliğe sahip olacağı sorularına yanıtlar öğrenim programlarında bulunmaktadır. Eğitim gelişimin ve refahın temelidir. Emin ve sürekli gelişim için insan kaynaklarının gelişimine, teknolojik gelişmenin takibine, bireylerle sağlıklı iletişimin kurulması ve iyi örgütlenme için yapılanmaya öncelik tanımak gerekmektedir. Sağlıklı iletişimin kurulması, dinleme, anlama, konuşma ve yazma potansiyelinin gelişmesine bağlıdır. Bireyler, bir önceki cümlede sözü edilen becerileri anadili sayesinde kazanmakta ve bu şekilde genç nesiller hayata hazırlanmaktadır.

İlköğretim ve lise öğretimindeki Öğretim programının uygulanmasında özellikle anadili dersindeki yöntemler, teknikler ve yardımcı araç ve gereçlerden elde edilen kazanımların önemi oldukça büyüktür.

İş bu araştırmanın asıl konusu, öğrenim süreci esnasında öğrencilerin ders olarak gördükleri malzemeyi anlama sorunudur. Bu sorunun çözülmesi için, asıl öğrenim dersi olan anadilinden başlamak gerekmektedir.

Öğrenim programları, ulusal veya uluslararası çapta kaliteli öğrenim kurma, ülkenin gelişimini ve refahını veya toplumsal ve kültürel değerlerinin savunma ve gelişimini destekleme gibi hedeflere yönelik olabilmektedir.³

Günümüz gereksinim ve arza ne derecede cevap verdiğine bakmaksızın

2 Weinstein, C. E. & R. E. Mayer; The Teaching of Learning Strategies, Handbook of research on teaching, Derl.: M.C: 1986, ctp. 8

3 Soner Mehmet Özdemir; Eğitimde Program Değerlendirme ve Türkiye’de Eğitim Programlarını Değerlendirme Çalışmalarının İncelenmesi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, sayı 6(2), 2009, ctp. 126-149

anadili öğretimi dersinin içeriğinin anlaşılır şekilde ve sınırlamalar olup olmadığı, onlardan hangilerinin ve ne derecede pratikte gerçekleşip gerçekleşmediği, ne şekilde gerçekleştiği, gerçekleşme sırasında ne tür engellerle karşılaştığı, önemli ve öğretici soru ve ikilemlerin sadece bir kısmıdır.

Sözü edilen öğrenim dersi, dünyanın çoğu ülkesindeki zorunlu eğitimin hedefi olan; ilerideki genel ve mesleki öğrenim için genel öğrenim esaslarını vermek ve bireyin gelişmesi için ön koşulları sağlamaktır. Bunun yanı sıra, gelişmiş ülkelerde olduğu gibi, ilköğretim ve lise eğitiminin zorunlu özelliği vardır.

Karşılaştırmalı Eğitim

Bir ülke bir başka ülkenin eğitim ve öğretim sistemini araştırırken o eğitim sisteminde bazı özelliklerin bulunduğunu tespit ettiklerinde ve o özelliklerin kendi ortamlarında olmasını istediklerinde ancak öğrenim programlarında olmadığında, o durumda o ülke o özellikleri yöneltmekte, geliştirmekte ve tanıtmaktadır.

Bu bakış açısından hareket ederek, iş bu çalışmada, diğer ülkelerin öğrenim plan ve programlarını düzenleme modellerinin karşılaştırmalı analizini yaparken, öğrenim programlarının planlama ve konseptüalizasyon öğelerinden olan içerik bölümünü tanıtmak ve açıklamak istiyorum.

Her şeyden önce, ülkemizin öğrenim programlarının diğer ülkelerdeki programlarla karşılaştırılmasının yapılması gerekmektedir. Ancak, değişiklikler ve karşılaştırmalar yapıldığında, Avrupa'nın gelişmiş ülkelerinden örnekler alınmaktadır. Muhatap olduğumuz ilk soru şudur: Ülkemiz bunun için ne derecede hazırlıklıdır? Sanırım bu şekilde bu çalışmada yapılan araştırmalar ve sunulan veriler öğrenim planına ilişkin eğitim verenlerin dikkatini çekecek ve öğrenim planını hazırlama sırasında onlar için faydalı olacaktır.

Bu bağlamda, Anadilinde veya Makedonca, Arnavutça ve Türkçe olarak buna benzer karşılaştırmalı eğitimin öğrenim planlarına rastlıyoruz. Özcan Demirel'e göre: "karşılaştırmalı eğitim, eğitimin karşılaştırma etkinliklerine ve bir ülkenin eğitim sorunlarını çözüme çabalarına, bir de değişik ülkelerde benzer soruları çözüme usullerine daha fazla odaklanmaktadır".

Karşılaştırmalı eğitim, öğretim ve öğrenimde sorunları çözüme usulleri teklif etmek amacıyla değişik ülkelerdeki öğrenim sistemlerini inceleyen alandır. Bunun dışında, karşılaştırmalı eğitim, öğretimde sorunların ortaya

çıkmasına sebep olan hususları belirlemekte ve açıklamaktadır, daha doğrusu öğretimin yapıldığı toplumlarda o sebepleri yorumlamaktadır.

Fatma Varış'e göre, "karşılaştırmalı eğitim, toplumdaki mevcut olan öğretim sorunlarını araştırma ve sorunlara sebebiyet veren sebepleri belirleme ve diğer ülkelerdeki benzer sebeplere yönelten alan ve bilimdir"⁴.

Demirel ise şunları ifade etmektedir: " ... karşılaştırmalı eğitimin amaçları şunlardır: sistemlere ilişkin geçerli bilgiler toplamak, eğitimdeki etkinlikler ve sorunlar ve eğitim politikasını belirleyecek fikirler ortaya atmak ve değişik ülkelerdeki eğitim ve öğretime etki eden unsurların değerlendirilmesi ve algılanmasına ilişkin analiz yapmak."⁵

Bunun yanı sıra, karşılaştırmalı eğitim, bir ülkenin kendi eğitim sistemini geliştirebilmesi için teorik ve pratik katkı sağlamaktadır.⁶

Araştırma ve karşılaştırmalı analiz sayesinde, yeni usul teklif etmek daha doğrusu yeni öğretim plan ve programları düzenlemek amacıyla, Makedonya Cumhuriyetindeki anadili öğretiminin öğretim programlarını inceledik. Македонија, со цел да предложи нов начин, односно иден модел за развивање на нови наставни планови и програми.

Eğitimdeki öğretim programları modelinin veya diğer ülkelerdeki öğretim programlarının karşılaştırmalı analizi

Bu bölüm, öğretim programları modellerini kapsamakta ve ABD ve Avrupa'da en yaygın uygulanan öğretim programlarının örneklerini vermektedir. ABD'de en yaygın kullanılan öğretim planları modelleri.

Öğretim programının gelişmesi için İndüktif yaklaşımla başlayarak, ilk önce Taba modeli verilecektir. Örnek no. 1

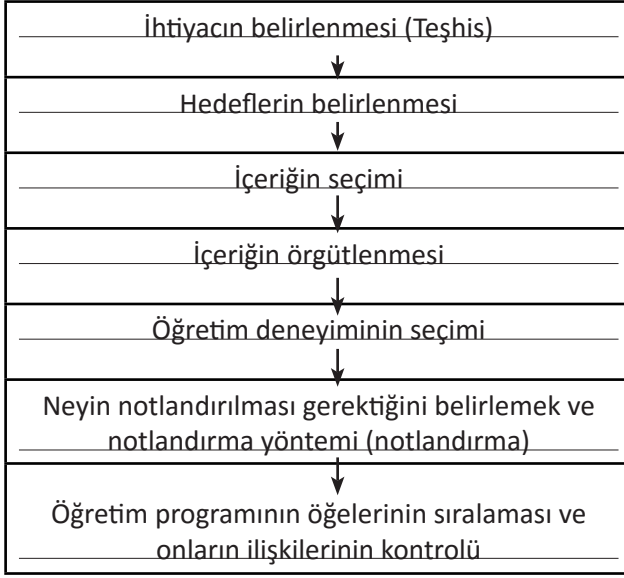
Örnek No. 1. Öğretim programının gelişmesi için Taba Öğretim programı⁷

4 Özcan Demirel; Kurumdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme, Pegem Yayınları, Ankara, 2000, стр. 2.

5 Fatma Varış; Eğitimde Program Geliştirme, Teori ve Teknikler, Alkim Yayıncılık, Ankara, 1994, стр.13.

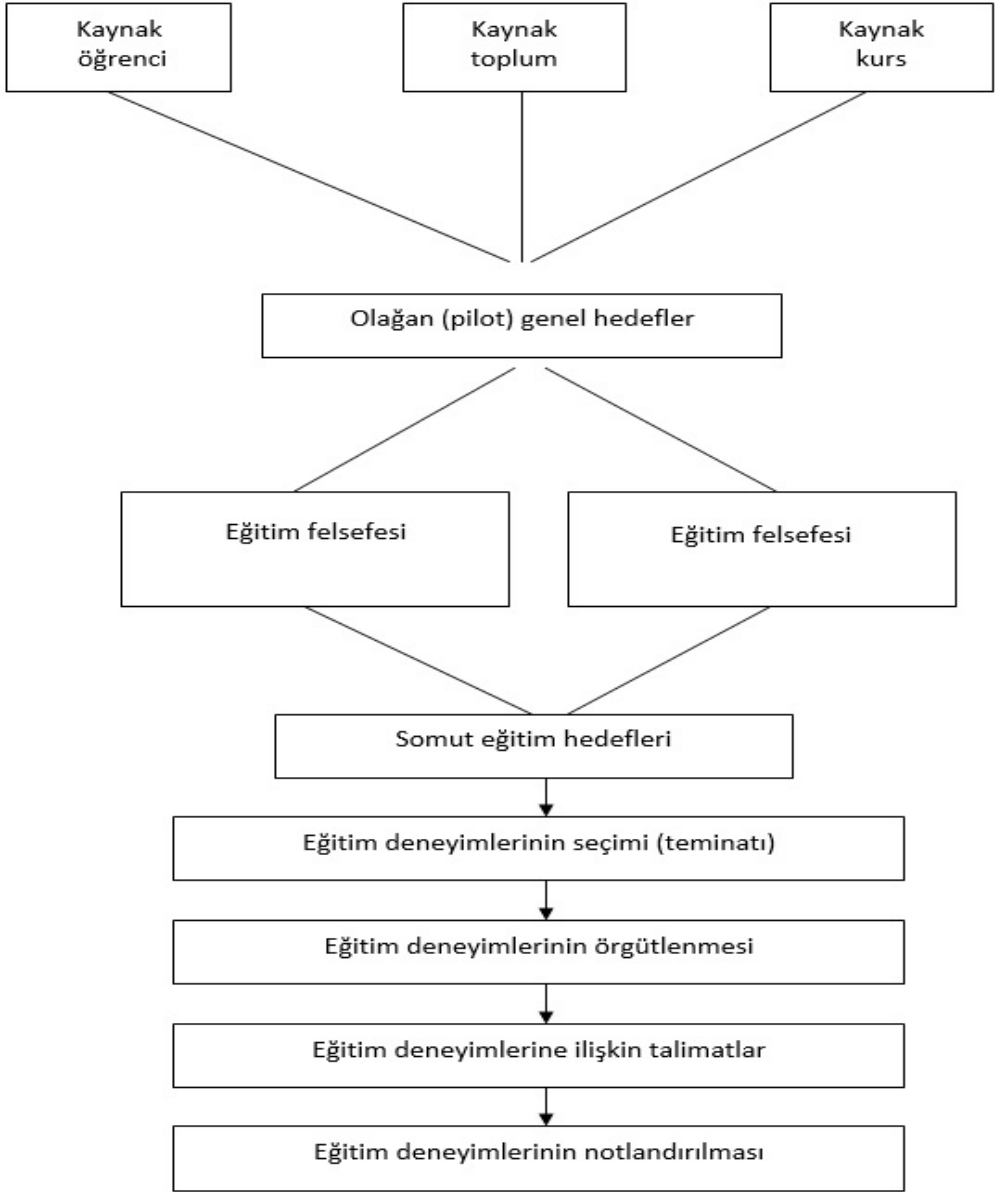
6 Özcan Demirel; İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1998, стр. 8.

7 Oliva,P.F; *Developing the Curriculum*, Scott, Foresman and Company, Boston, 1988, стр. 165.

Örnek o. 2'de Tayler (Tyler) modeline göre öğretim programının gelişim safhaları verilmiştir.

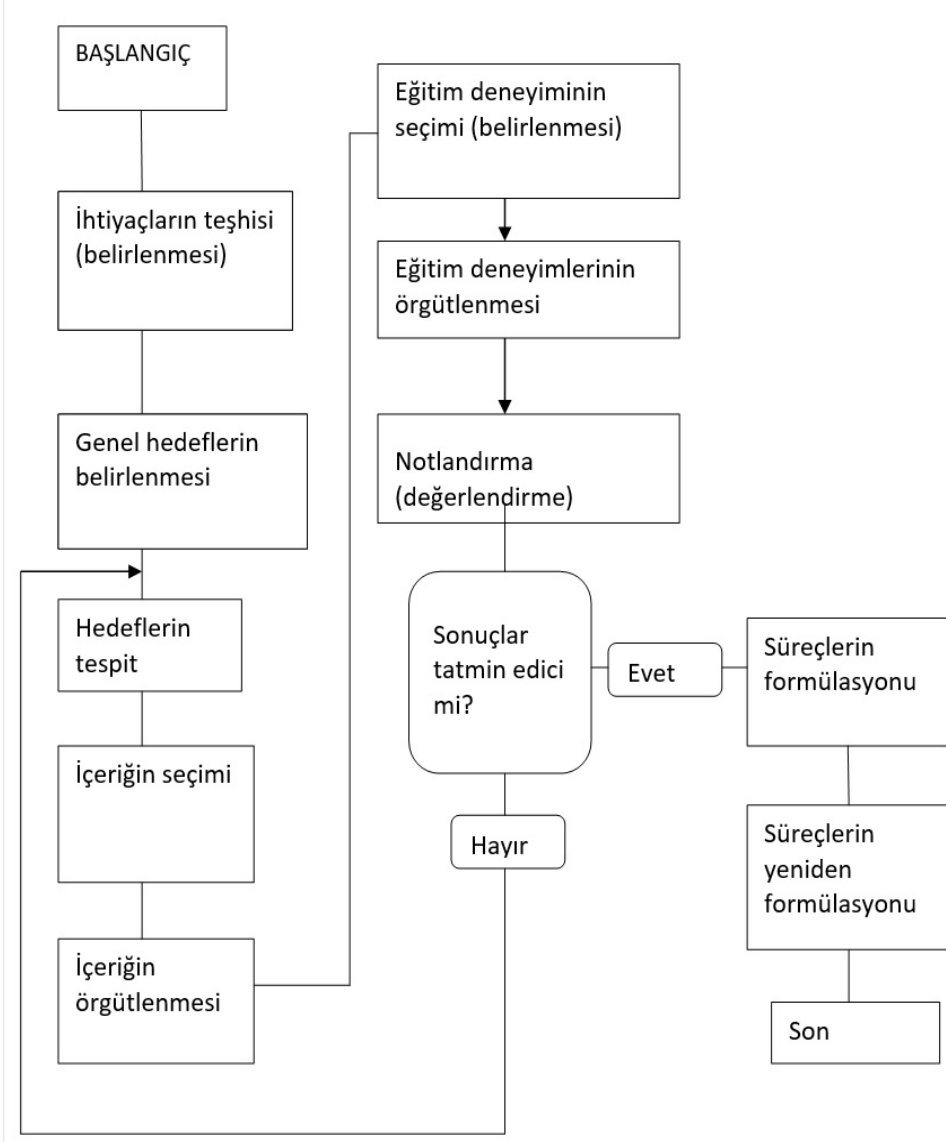
Örnek No. 2. Tayler modeline göre Öğretim programının gelişimi⁸

8 Oliva, P.F; Ибид, стр. 171.

Taba ve Tayler modellerinin ortak yanlarının belirlenmesiyle (görüşler), 3-cü örnekte verilmiş rasyonel planlama olarak tanınan bir diğer modele değişik erişim geliştirilmiştir.

Örnek No. 3. Öğretim planının gelişimi için Taba - Tayler Modeli ⁹

Amerika Birleşik Devletleri'ndeki öğretim sistemi XX-ci yüzyılın 50'li yıllarından bugüne dek öğretim programının gelişimi alanında, geniş çapta kabul gören

⁹ White, R.V; The ELT Curriculum: Design, Innovation and Management, Basil Blackwell Inc., New York, 1988, ctp. 26.

Taba-Tayler görüşü dışında, değişik modellerden öğretim planları kurulmaktadır. Vulf ve Şave tarafından geliştirilen ve sistem yaklaşımında esas olarak alınan öğretim programı modeli Örnek No. 4'te verilmiştir.

Örnek No. 4. Öğretim planı modellerinin sistem karşılaştırması¹⁰

Safha	Süreç
Sorunun tanımlanması	Amaçların belirlenmesi Kurul üyelerinin seçimi
Gelişim	Öğrenme amaçlarının değişimi Uygun dersler için planların düzenlenmesi Öğretim dersi malzemelerinin gelişimi Öğretim dersinin tasarlanması
Değerlendirme	Sonuçların değerlendirilmesi Sürekli ve geri bildirim sağlamak (фидбек)

Örnek 4'te görüldüğü gibi, sistem yaklaşımı gereği gelişen öğretim programı modeli 3 safhadan ibarettir. İlk safhada sorun tespit edilmiş ve komisyon üyeleri tarafından ilişkilerin ihtiyaçlarının önemi, programın içeriği bir de, anlaşılır bir şekilde ortaya konulmadığı durumunda da ihtiyaçların değerlendirilmesi belirlenmiştir.

Modelin gelişim kısmına ilişkin olan ikinci safhada, öğretim programının gelişim sürecinde veya programın gelişiminde gerekli olan 6 boyut ele alınmıştır.

Herşeyden önce, neyin öğrenilmesi gerektiği sorusuna cevap vermek, ardından da programın içeriği belirlenip aşağıdaki dört değişik yaklaşımın izlenmesi gerekmektedir: **araştırma yapmak, uzman görüşünü almak, komisyonun tavırlarını tespit etmek ve ihtiyaçları değerlendirmek.**

Yukarıda sözü edilen yaklaşımlardan biri ile içerik tespit edildikten sonra, öğrencilere ilişkin amaçların tanımlanmasına geçmek gerekir. Amaçları tanımlarken, Blum ve meslektaşlarının teklif ettiği sistemli yaklaşım tasnifinin safhaları izlenmektedir. Amaçlar, ödevlerin türüne göre ifade edilmektedir, ardından da bu ödevler, uygun plan ve öğretim malzemelerinin hazırlandığı bilgi edinme ortamlarında örgütlenmekte ve en son olarak da ders çalışma ortamlarının ne şekilde kurulacağı belirlenmektedir.

10 Wulf K.M. and B. Shave; Curriculum Design: A Handbook for Educators. Scott, Foresman and Company, California,1984. Стр. 3-4.

Modelin nihai safhası, geri bildirim (feedback) değerlendirmesi ve sistemini içermektedir. Notlandırma, öğrenim koşullarına dayanarak değişik şekilde yapılmaktadır. Geri bildirim veya feedback diye adlandırılan sisteme öğretim programının gelişmesi sürecinin her safhasında yer verilmektedir.

Avrupa'da en çok uygulanan öğretim programı modelleri

White, öğretim programının gelişiminin ideoloji ve değer sistemlerini yansıttığını, bunun dışında felsefe esaslarının klasik hümanizm, ilerlemeye ve neokonstrüktivizm fikirleri üzerine ortaya konulduğuna, aynı zamanda İngiliz eğitim sisteminin de en yaygın uygulanan üç değişik öğretim programının mevcudiyetine dikkat çekmektedir.

Yukarıda sözü edilen modellerden Taba-Tayler akılcı planlama modelini içeren ilk model, teknokratik model adlandırılmakta ve rekonstrüktif-felsefe yaklaşımının büyük etkisi altındadır.¹¹ Bir diğer model, Skilbek tarafından geliştirilen ve okulun merkez olduğu santralize okul yaklaşımının yansıması olarak ilerici bir modeldir veya edebiyatta - durum modeli olarak da temsil edilen bu model, klasik hümanizmin felsefi yaklaşımı etkisi altındadır.¹²

Son model olarak da, "Süreç yaklaşımı modeli" olarak geliştirilen, sınıf planını hazırlayan öğretmenlerin yaklaşımından esinlenen, Steinhau tarafından yapılandırılan modeldir. Bu model progresivite felsefe yaklaşımı etkisi altındadır.

Örnek. no. 5. Öğretim planı modellerini kıyaslama

Rasyonel planlama modeli	Süreç yaklaşımı modeli	Progresivite/durum modeli
Temel amaçlar	İçerik - bağlam	Durumları çözme
Amaçlar	Öğrenme koşulları	Amaçlar
Öğrenme koşulları	Temel amaçlar	Öğrenme/tedrisat Tasarı programı Programın uygulanması
Değerlendirme	Değerlendirme	Değerlendirme

Her üç modelde hareket noktasının farklı olduğunu görebiliriz: rasyonel planlama modelinin durum yaklaşımı modeline kıyasen büyük farkları yoktur, ancak süreç yaklaşımı modelinin diğer iki modele kıyasen farkları vardır ve en nihayet son safhada, evrim boyutları her üç model için de aynıdır. Sınıfsal

11 Taylor, P.H. and C. Richards; An Introduction to Curriculum Studies, NFER Publishing Co., Windsor, 1979, стр. 64.

12 Malcolm Skilbeck; School-based Curriculum Development, Harper and Row, London, 1984, стр. 36.

öğretmenlerin süreç yaklaşımı modelinin mesleki bağımsızlık sağladığından dolayı, aynı zamanda öğretmenlerden kaliteli eğitime ve öğretime sahip olmalarını istemektedir. Okulu odak merkezine koyan durum modeline göre, okuldaki ve okul çevresindeki durumun değerlendirilmesi önem arz etmektedir.

Makedonyadaki öğretim programı

Önceki modellere kıyasen, Makedonya'daki öğretim programına fazla yer ayıracağız. Öğretim plan ve programına ilişkin fazla bilgi ve detaya, Makedonya Cumhuriyeti Eğitimi Geliştirme Bürosunun hazırladığı “Dokuz yıllık ilköğretimdeki öğretimin gelişim yönleri” bölümünde rastlayabilirsiniz.

Dokuz yıllık ilköğretim okulları için öğretim planlarının hazırlıkları sırasında, komisyonlar aşağıda sırasıyla verilen dokuz yıllık ilköğretim okullarına ilişkin konseptin esas çözümleri göz önünde bulundurmıştır: Sözü edilen çözümler şunlardır:

- İlköğretim ve liseler eğitiminin amacı;
- İlköğretim okullarının belirli dönemlerinde öğrencilerin gelişim özellikleri;
- Etkinlikler ile ilgili ileri sürülen öğretim planının yapısı, eğitimin yeri ve özellikleri;
- Öğretim programının gelişim modeli;
- Bir kişinin gelişiminde bilişsel, duygusal, toplumsal ve psikomotor alandaki eğitimin gelişim amaçlarını tespit etme örnekleri.

Öğretim programının gelişimi, ilköğretim ve lise eğitimi veren okullarımızda ve bazı diğer ülkelerdeki öğretim programları ve buna benzer programların karşılaştırmalı analizlerinin yapılmasını gerektirmektedir.

Bu bağlamda, her şeyden önce ilköğretim okullarındaki belirli derslerin belirli dönemlerdeki gelişim hedeflerinin tespit edilmesi ve ders konu ve birimlerinde de ileri sürülmesi gerekmektedir. Öğretim programlarında bilgi ve becerilerin gelişimine vurgu yapmak gerekir.

Makedonya Cumhuriyetinde Dokuz yıllık ilköğretim ve Lise ayarındaki okullarda öğretim programı hazırlığı modeli:

Dersin adı

- Dersin açıklaması ve doğası (neden, ne zaman, ve ne şekilde öğrenildiği)

- Haftalık, aylık ve yıllık toplam ders saati

- Dersin statüsü (Zorunlu ve seçmeli)

(I-III, IV-VI, VII-IX sınıfları) ve (I-IV sınıfı Lise) **gelişim dönemindeki dersin ortak hedefleri** olarak bilişsel, duygusal, toplumsal ve psikomotor alandan örnekler verilmiştir. Dershanedeki ders gelişim hedefleri, özel hedefler, içerik, bağlam, aktiviteler ve yöntemler, öğretici talimatlar.¹³

İnsanoğlunun etkinliğinin tüm alanlarında olagelen gelişim süreçleri, hiç şüphesiz toplumsal-demokratik hareketliliğin ve değişikliklerin eğitim ve öğretim sürecinin demokratikleşmesini arz etmektedir.

Yapılan tüm değişikliklerin ön planında demokrasi bulunmaktadır. Bundan hareketle, tüm eğitim, eğitim kurumlarının örgütlenmesindeki temel hedef ve ilkelerinin demokrasi ruhunda değişime uğramaktadır. Ancak, bu deklaratif bir şekilde yapılmış değildir fakat pratik olarak, öğretim plan ve programları arasındaki ilişkilerin tamamen değişmesi bir gereksinimdir. Eğitim ve öğretimin değişmeye ve modernleşmeye uğramasının uygulanması ve onun gelişmiş ülkelere doğru yönelmesi, bir bakımda ülkemizde de dikkat ve çıkarları üzerine çekmekte, şöyle ki onun eğitim realitesi tarafından kabullenmesi ve uygulanması için bazı deneme adımları atılmış bulunmaktadır. Bu ve buna benzer sorulara yanıtlar bir ikilemi ortaya koymaktadır: “Geleneksel eğitim sistemini aşmak amacıyla bu konumda kalarak hiçbir şey mi ele almamalıyız?” Elbette ki hayır! Zira ilerici pedagojik teori, yeni eğitim pratiğinin temellerini ortaya koymaktadır. yeni öğretim plan ve programları, yeni içerikler, yeni yöntemlerin uygulanması, dersin yaşadığımız dönemin ihtiyaç ve isteklerine ayak uydurması gerektiğini doğrulamaktadır.

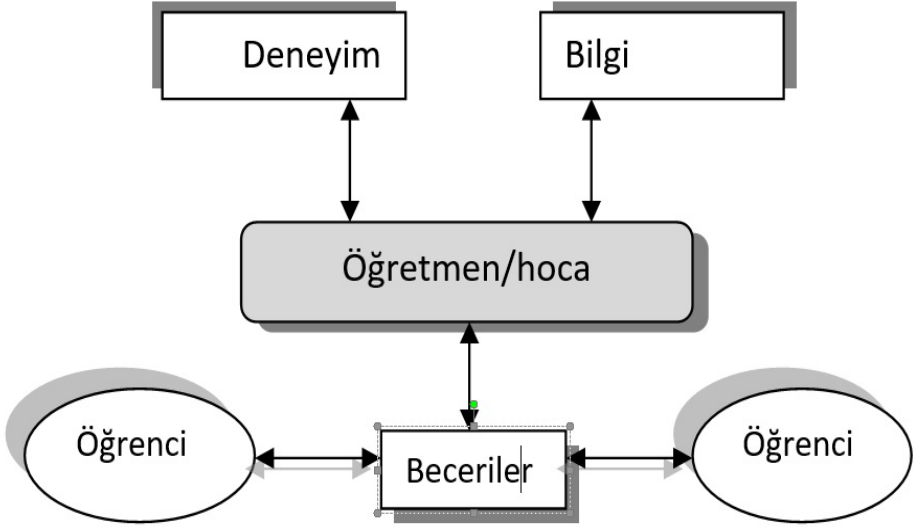
Sonuç

Sadece ülkemizde değil de, tüm dünyadaki hızlı toplumsal gelişme, yaşam ortamının artan kentleşmesi, hayatın tüm alanlarında olduğu gibi, eğitimde de anlamlı değişikliklere sebebiyet vermiştir. Bu bağlamda, günümüz çocukları, iç ve diğer sebeplerden dolayı, çok yıllar önceki çocuklara tamamen benzememektedirler.

Onlar oldukça daha ileri, ister beden anlamında ister zeka anlamında daha çabuk olgunlaşan, fazla bilgi sahibi, çabuk tepki veren, fazla bilen, sebep ve durumları çabuk fark edebilen ve bunları bir bütün olarak algıladığımızda

13 Conception of the nine-year primary education; Curriculum for the primary schools for the nine-year education, Education development bureau, Printing House Koma, Skopje, 2007, page 23.

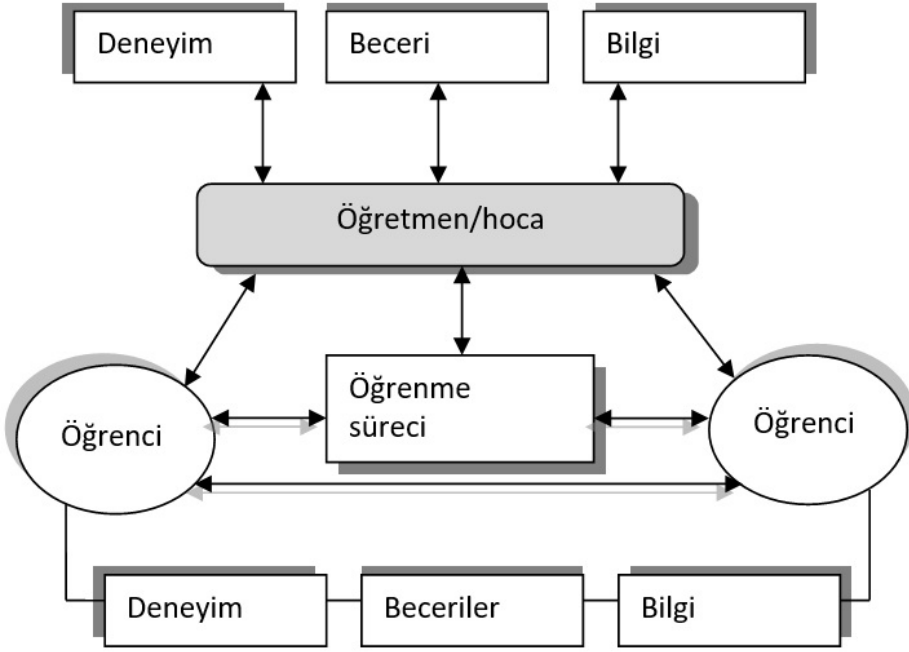
günümüz çocuklarının bilişsel gelişmesinin daha üstün seviyede olduğu, ki bu durumun planlanmış ve programlanmış bir toplumsal etkisinden kaynaklandığı sonucuna varmaktayız. Çağdaş pedagojik-metodolojik yaklaşım günümüz çocuklarına üstün derecede uyumludur.

Resim 1. Geleneksel model örneği (bugün)

İş bu araştırma ile, ülkemizdeki öğretim plan ve programlarının hazırlanmasında destek olacak **geleceğin bir modelinin** güçlenmesini hedef olarak göstermişim kendime. Yeni programların ne şekilde olması gerektiğine ilişkin somut örnek “İlköğretim ve Lise ayarındaki okullara ait öğretim programlarının hazırlanmasına ilişkin geleceğin modeli” bölümünde verilmiştir. Teklif olarak odak noktasında öğrenci olmak gerekir. Bu tür modelle, öğrenci sadece öğrenci olarak değil de, bir kişilik, bir birey olarak algılanacaktır. **Geleceğin modelinin amacı**, ders içeriğini öğrenmenin dışında, öğrencinin kişiliğinin ve bireyselliğinin gelişmesidir. **Geleceğin modeli**, öğrencinin çıkarından yola çıkıyor ve o çıkarı artırmaktadır: Her öğrenme, çocuğun bir önceki öğrenmesine, deneyimine ve becerisine bağlıdır. Bu model, bir önceki modele kıyasen bilgiyi, deneyimi ve beceriyi odak noktası olarak algılamakta, öğretmenin rolünün, öğrenme ya da ders sürecinde öğrencinin rolü kadar önemli olduğunu göstermektedir. İletişim iki yöndedir. Öğretmen öğrenci arası olan iletişim, bir de öğrenciler arası olan iletişimidir.

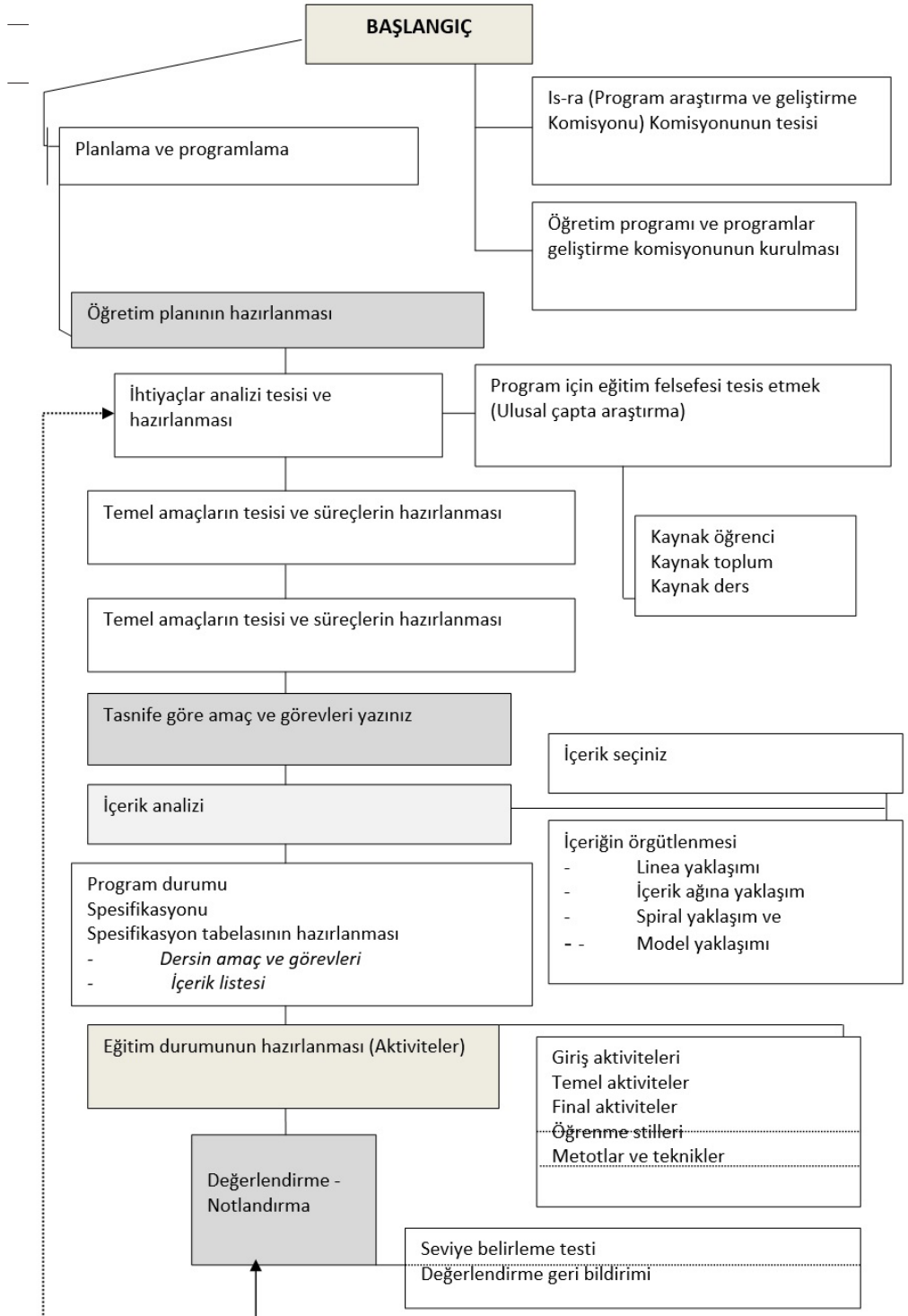
Bu model, öğretmenin davranışı ve rolünde önemli değişiklikler arz etmektedir.

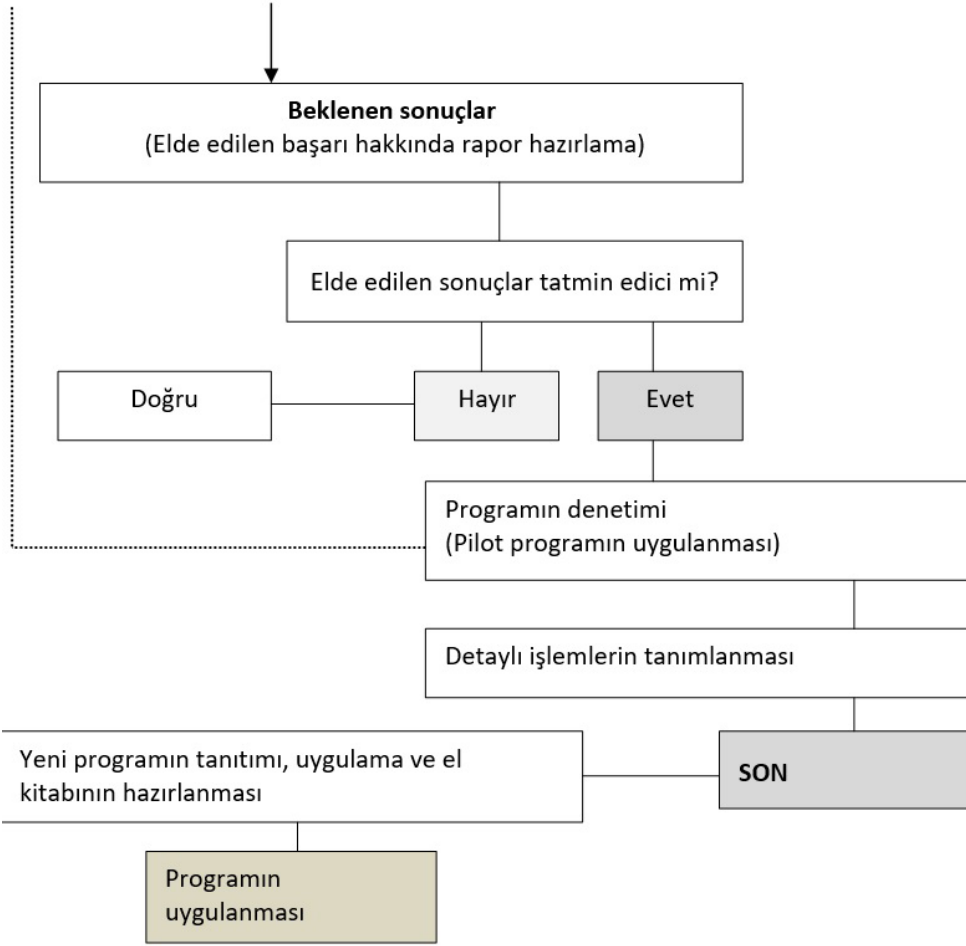

Resim 2. Öğrenme sürecinde Geleceğin modeli örneği

Geleceğin modelinin öğrenci ve öğretmenlere, okulda ve daha geniş çevrede güçlü bir etkisi olacaktır. Sözü edilen model, gerçekleştiği ortam için orijinaliteye sahip olmak ve eğitim konusunda devlet açısından öncelikleri temsil edenlerle eşit olan bir girişimi temsil etmektedir. **Geleceğin modelinin**, öğrencilerin kişisel ve toplumsal becerilerinin, becerilerin ortaya çıkmasının, ortak çalışma ve anlaşmanın güçlenmesinde güçlü etkisi olacaktır. Öğrenmenin odağı olarak; öğrencilerin deneyimlerinden ve yaşam ortamından elde edilen bilgi olacaktır. Öğrencilerden istenecek olan, mantıklı bir şekilde düşünceleri ve fenomenlere esneklik geliştirmeleri bir ed eleştirel ve değişik şekilde düşünme eğiliminde olmaları olacaktır. Dünyada en yaygın kullanımı olan modeller konusunda ortak yanların tesis edilmesiyle, Örnek No. 7’de gösterilmiş olan diğer modellere karşı değişik yaklaşımlar geliştirmiştir.

Örnek No. 7. Öğretim planı hazırlama modeli

Gereken destek sayesinde, **geleceğin modeli** eğitim alanında öğretim programının hazırlanmasında çok kolay bir şekilde devlet modeline dönüşebilmektedir. **Geleceğin modelinde** programın amaçları hazırlanırken , öğrenciler için sözü edilen amaçların anlaşılır, aşırı derecede hırslı ve uygun etkinliklerle gerçekleştirilmiş olması gerekir. Öğrencilerin merakına destek, orijinellik ve yaratıcılık potansiyellerini gerçekleştirme imkanı sağlayacak şekilde aktivitelerin ortaya konulması gerekir. Bunun dışında, yeni model, yeni içerik /konular entegre etmeyi ve öğrencilerde ömür boyu eğitime dair temel becerilerin gelişimi için mevcut olanlardan bazılarını uyarlamayı tavsiye etmektedir. Programa entegre olmuş kişilerarası, toplumsal ve kültürlerarası becerilerin gelişimi yanı sıra, ömür boyu eğitimin pekiştirilmesi için yeni içerik ve amaçların ilave edilmesiyle güçlenebilmektedir. Öğretim plan ve programın gelecek modelinin hedefi; öğrencinin burada kişisel imkanları ve elde ettikleri doğrultusunda ilerlemesinin mümkün olmasıdır.

Öğretim programları, her ülkenin eğitim sisteminin temelini oluşturmaktadır. Bunun sebebi de, bir bireyin kişiliğinin ne şekilde gelişeceği ve ne tür kişiliğe sahip olacağı sorularının cevabının öğretim planında bulunmasından dolayıdır.

İlköğretim ve Lise eğitimi, genç neslin, doğa ve toplumu kavrayabilme ve değiştirebilmesi için insan hafızasının yaratıcılık gücüne ilişkin farkındalığını geliştirmesi gerekir. Eğitimdeki koşulların pekiştirilmesi ile, öğrencilerin nitelikli eğitim ve kalıcı beceriler edinmesi için ders organizasyonunun pekiştirilmesi beklenmektedir. Bilgi, insandaki diğer değerlerin temelidir.

Örnek olarak beceriler, gerekli olduğunda düzgün, kolay ve isabetli kullanılan bilgilerdir. Ancak, iş bu verimli perspektifin gerçekleşmesi amacıyla, öğrencilerin belli bir eğitim edinmesi ve daha nitelikli bilgi ve becerilere sahip olabilmesi için, neyin uygulanması, değiştirilmesi ve bunların ne zaman yapılmasını bilmemiz gerekir. Bugüne kadar olan deneyimlere dayanarak, öğretim programlarının sadece değiştiğini, ancak asla gerçek ihtiyaçlarla uyumlu olmamış ve asla tamamlanmış halde olmamıştır. Eski ders kitapları kullanırken yeni öğretim programı onaylanacak, birkaç yıl sonra da yeni ders kitapları yayınlanacak ve öğretim programında değişiklikler yapılacaktır.

Kültür mirasının aktarılması için en etkili aracın dil olduğunu unutmamak gerekir. Dil, bir toplumun kültürel değerlerinin temel dokusudur. Dil, insanları bir araya getiren bir duygusal bağıdır.

Bu bağlamda, nesilden nesile aktarılan dil, gelecek ve geçmiş birbirine bağlayan ve geçmiş ile gelecek arasında faal olan ve bu zincirdeki temel bağı oluşturmaktadır. İçeriğin tespit edilmesi ve hedef ve görevlerin yerine getirilmesi amacıyla bir soru ortaya atılmaktadır. Soru şudur: ne öğrenmemiz gerekir? Verilen yanıtların esasında içerik, toplumsal, psikolojik ve felsefi kriterler bağlamında belirlenen bilgi, beceri ve tavır edinme veya önceden örgütlenmiş konu ve ders birimlerinin sistematik tasarımı olarak tanımlanmaktadır. Ders içeriğinin belirlenmesi için en önemli öge, öğretim programlarında ortaya konulan hedeflerin sürekliliğidir.

KAYNAKÇA

- Kiril yazısıyla

1. Адамческа, Снежана. Педагошка експертиза на наставните програми и учебниците за Граѓанско образование во основните училишта во Р. Македонија, Филозофски факултет, Скопје, 2004.
2. Велјановска, М. Весна и Радевска, Милица. Корелација на наставните предмети и содржини, Просветно дело – списание за педагошки прашања 2005 год. бр. 5, Скопје, 2005.
3. Вилотијевиќ, Младен. Дидактика, преземено и адаптирано: организација на наставата, Скопје, 1999
4. Дизадаревиќ, Делчева Јасмина. Дидактика на јазичното подрачје во основното образование, Просветно дело, Скопје, 2003.
5. Камберски, Киро. Од буквар до универзитет, развојот на образованието во Македонија по ослободувањето, Просветно дело, Скопје, 1994.
6. Концепција за деветгодишно основно воспитание и образование, Наставен план за основни училишта за деветгодишно образование, Биро за развој на образованието, печатница Кома, Скопје, 2007.
7. Национална програма за развој на образованието во Република Македонија 2005-2015 со придружни програмски документи – Министерство за образование и наука, Манико графикс, Скопје, 2005.
8. Николовска Јелица, Педагошко-методички истражувања и погледи, Матица, Скопје, 2007.
9. Попоски, Киро. Програмирање на воспитно-образовниот процес, Скопје, 1999.

- Latin yazısıyla

10. Akyol, Hayati. **Programına Uygun Türkçe Öğretim Yöntemleri**, Kök Yayıncılık, Ankara, 2006.
11. Airasian, W. Peter. **Classroom assessment, fifth edition, concepts and applications**, Mc Graw Hill, 2005.
12. Demirel, Özcan. **Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme**, Pagem A Yayıncılık, Ankara, 2004.
13. Demirel, Özcan. **İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi**, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1998.
14. Demirel, Özcan. **A Model for Teacher Education Curricula in Turkey**, *Journal of Education*, Hacettepe University XI, Ankara, 1995.
15. Emin, Osman. **Türkiye ve Makedonya'da İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Dersi Öğretim Programlarının Karşılaştırılması**, (yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Hacettepe Üniversitesi, SBE., Ankara, 2005.

16. Jelavić, Filip. **Didaktika**, Zavod za udzbenike i nastavna sredstva, Beograd, 1995.
17. John, Dewey. **Tecrübe Ve Eğitim**, AÜ.EBF. Yayınları, Ankara, 1996.
18. Küçükahmet, Leyla. **Eğitim Bilimine Giriş**, Gazi Kitabevi, Ankara, 2000.
19. Linn L., Robert. Et. All. **Measurement and Assessment in Teaching**, Pearson Merrill Prentice Hall, Ohio, 2005.
20. Oliva, F. Peter. **Developing the Curriculum**, Scott, Foresman and Company, Boston, 1988.
21. Oliver, I. Albert. **Curriculum Improvement: A Guide to Problems, principles and Process**, Harper-Row, New York, 1977.
22. Özdemir, Soner Mehmet. **Eğitimde Program Değerlendirme ve Türkiye’de Eğitim Programlarını Değerlendirme Çalışmalarının İncelenmesi**, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. sayı.6 (2), Van, 2009.
23. Poljak, Vladimir. **Didaktika**, Naucna kniga, Zagreb, 1970.
24. Robert, Gagne. Instructional Tecnology Foundations, Lawrence Erlbaun Associates, İns., USA, 1987.
25. Senemoğlu, Nuray. Öğrenme Ürünleri ve Eğitimi, MEB Yayınları, Burdur, 2009.
26. Senemoğlu, Nuray. **Gelişim Öğrenme Ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya**, Gazi Kitabevi, Ankara, 2005.
27. Taba, Hilda. **Curriculum Development: Theory and Practice**, Harcourt, Brace and World, New York, 1962.
28. Taylor, Philip Hampson and Collin, **Richards. An Introduction to Curriculum Studies**, NFER Publishing Co., Windsor, 1979.
29. Ward, A.W. and Ward M. Murray. **Assessment in the classroom**, Wadsworth Publishing Co., USA, 1999.
30. White, V. Ronald. **The ELT Curriculum: Design, Innovation and Management**. Basil Blackwell Inc., New York, 1988.